

ВРАХУВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

Коляденко С. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент, Житомирський державний університет
імені Івана Франка, м. Житомир*

Серед закордонних досліджень проблем молодого покоління як специфічної соціальної групи, особливостей її життєдіяльності велику увагу привертають праці відомих соціологів: Л. Розенмайер (Австрія), І. Велєв, П. Мітев, М. Сємов (Болгарія), В. Фрідріх, К. Штарке, Х. Шельський, Д. Майерс (Німеччина), З. Бекелі (Угорщина), Є.Гідденс, Дж. Ріордан, В. Крістофер (Великобританія), Р. Добсон, Н. Смелзер (США), В. Адамські, Р. Діонізяк (Польща), В. Дубський (Чехія), Л. Махачек (Словаччина), Й. Симхадрі (Індія), С. Іконнікова, І. Ільїнський, В. Лисовський, І. Кон, В. Мордкович, Н. Слепцов, В. Чупров (Росія) та ін.

Проблема студентської молоді розглядається у наступних напрямках: соціально-психологічні аспекти виховання та освіти різних категорій молоді (К. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, Н. Бондарєва, А.Вербицька, Л. Грабовська, М. Дьяченко, Л. Кандибович, А. Капська, Л. Коваль, В. Лісовський, В. Сапогов та ін.); форми соціальної активності молоді, проблеми соціального статусу різних її груп (Л. Анциферова, Є. Зеєр, Є.Климов, Т. Кудрявцев, А. Маркова, Н. Подимов та ін); визначення інтересів, мотивів, індивідуально-особистісних особливостей студентів в процесі їх професійного становлення (А. Асмолов, Б. Ломов, В. Мерлін, Б. Теплов, А. Чернишов та ін.); психолого-педагогічні питання навчально-виховної роботи та їх врахування у професійній підготовці студентів (І. Герих, М. Гарифулін, Д. Лазарєв, В. Приписнов, Н. Пейсахов, В. Семенов, В. Ткачук).

Ми спираємося на ювенологічний підхід. Загальна парадигма ювенології містить наступні положення:

1. Молоде покоління — основний соціальний ресурс розвитку суспільства, визначальний фактор соціально-економічного розвитку.

2. Успішне вирішення соціально-економічних питань залежить від якісного потенціалу сьогоденної молоді: демографічна та медико-біологічна життєздатність, освітній, професійний та культурний рівень, працездатність, громадянська зрілість.

3. Основною метою суспільства і держави є виховання, освіта, соціалізація молоді як суб'єкта інтенсивного суспільного розвитку.

4. Інноваційні характеристики молодого покоління найбільш успішно реалізується через соціальну політику держави.

У 1991 році американськими вченими Нейлом Хоувом (Neil Howe) і Вільямом Штраусом (William Strauss) була створена теорія поколінь. Згідно неї, кожні 20-25 років народжується нове покоління людей, що мають риси характеру, звички та особливості, які виділяють їх на тлі всіх інших і потім повторюються у майбутніх поколіннях. На сьогодні ми маємо справу з поколінням Y (або «Міленіум») . Дати народження з 1984 по 2004 роки. Міленіали — люди, яких часто називають «поколінням соціальних мереж». Зовнішнє середовище навколо них змінювалося неймовірно швидко, тому міленіали не схожі на своїх батьків. Престижна робота та кар'єрний ріст не для них. Вони не готові працювати на одну компанію багато років, надають перевагу гнучкому графіку і негайній винагороді за виконану роботу. Як правило, це енергійні люди, які легко пристосовуються, вміють виконувати роботу у величезних обсягах, постійно прагнуть до нових знань і розвитку. Вони розуміють, що час рухається швидко, тому не хочуть бути вузьким фахівцем, а розвиваються в різних сферах одночасно. Студентська молодь даного покоління теж має деякі особливості: 85

1. Делінквентна поведінка проявляється у студентів через порушення навчальної дисципліни від запізнення та пропусків занять до брутальності і демонстративної поведінки. Тим самим студент опиняється у центрі уваги студентської групи, викладачів, а особливо «обдаровані» — декана, про-ректорів і навіть ректора. Отже, життя стає осмисленим.

2. Алкоголізація та наркотизація наступає у тої частини студентства, яка вступили в університет для того, щоб якось згаяти час до більш значимих подій у житті.

3. Невротичними станами страждають перш за все студенти зі стійкими моральними позиціями. Вони приходять у ВУЗ з бажання вчитися, але завдяки певним особистим якостям їм не вдається правильно розподілити свої сили. Тому, вони знаходяться у постійній емоційній напрузі, поступово перестають виконувати завдання. Заборгованості ростуть як сніжний ком. Розвивається невроз.

4. Участь у діяльності сект, неформальних груп та об'єднань. Члени таких колективів як правило стають студенти, які мають достатньо високий рівень інтелекту, які не знаходять потрібної реалізації своїм силам підчас навчання. Як правило, це хороші студенти, тихі. Вони намагаються чимось себе зайняти, але не знаходять підтримки і розчаровуються. Іноді мають суїцидальні нахили. І якщо в цей період вони потрапляють під вплив сектантів або представників девіантних неформальних груп, то їм здається, що вони знайшли вихід з свого забитого становища. Профілактику цьому можна проводити рекомендуючи в університеті якомога більше гуртків, секцій, центрів тощо. Все це можна і треба організувати силами самих студентів.

За психологічним аналізом студентство можна поділити на декілька груп з врахуванням місця перебування в аудиторії:

- навчально-кар'єрна — сидить у вікна;
- культурно-розважальна — близько до виходу;
- алкогольно-нехлюйська — на останніх партах.

Якщо II останні групи більш-менш згуртовані і з ними викладачі та адміністрація веде постійну боротьбу, то перша група не згуртована, тому що постійно навчається, а викладачі і навіть батьки менше всього приділяють їм уваги. На-справді, саме вони — золотий фонд університету і потребують нашої уваги. Нормальна робота навчального закладу, коли студенти такого рівня зможуть отримати не тільки теоретичну, а й практичну підготовку через участь у роботі гуртків, служб, центрів.

Дестабілізація суспільства загалом, реформування системи освіти, криза звичних норм та цінностей, відсутність нормативних моделей успішної поведінки, відсутність досвіду життя батьків у нових умовах, нездатність діяти в період «ідеологічного» хаосу може формувати у студента сприйняття себе як «жертви», соціального невдахи тощо. Це вимагає створення відповідного соціально-педагогічного середовища ВНЗ, в якому студенти перебували б під впливом сильної мотивації саморозвитку, самовизначення, самореалізації.